

چاپلین به روایت بازن

آندره بازن و اریک رومر با مقدمه‌ی فرانسوا تروفو
ترجمه‌ی محمدرضا شیخی

فهرست

۹	مقدمه‌ی مترجم
۱۱	پیش‌گفتار / فرانسوا تروفو
۱۵	درآمدی بر نمادشناسی چارلی
۲۲	عصر سربلندی عصر جدید فرا خواهد رسید
۲۶	تقلیدی و عاریه‌ای یا نابودی به خاطر سیل
۳۰	خطاب به انسان‌ها / چارلی چاپلین
۳۲	اسطوره‌ی مُسیو وردو
۵۱	مُسیو وردو یا قربانی راه چارلی
۵۴	نه، مُسیو وردو چارلی چاپلین را نکشته است! / ژان رنوآر
۶۱	عظمت لایم لایت
۷۲	اگر چارلی نمیرد
۷۶	پادشاهی در نیویورک
۸۰	کنتسی از هنگ‌کنگ / اریک رومر
۹۳	پیوست‌ها
۹۵	زندگی‌نامه‌ی آندره بازن
۹۷	زندگی‌نامه‌ی اریک رومر
۹۹	فیلم‌شناسی چارلی چاپلین
۱۱۳	تصاویر

درآمدی بر نمادشناسی چارلی^۱

چارلی شخصیتی اسطوره‌ای است

چارلی شخصیتی اسطوره‌ای است که بر هر ماجراجویی که با آن درگیر است احاطه دارد. چارلی در نگاه توده‌ی مردم، پیش و پس از خیابان آرام یا زانر، وجود داشته. او در نگاه صدها میلیون آدمی که روی کُره‌ی خاکی زندگی می‌کنند همچون قهرمان است، درست همان‌طور که اولیس یا رولان بی‌باک^۲ برای دیگر تمدن‌ها قهرمان بودند؛ منتها با این تفاوت که امروزه ما قهرمانان باستان را از رهگذر آثار ادبی پایان‌یافته می‌شناسیم؛ همان آثاری که یک‌بار برای همیشه ماجراها و تیره‌روزی‌های قهرمانان خود را شرح داده‌اند و رفته‌اند، حال آن‌که چارلی هنوز هم آزاد است تا در فیلمی دیگر حضور پیدا کند. چاپلین در قید حیات، همچنان خالق و مسئول شخصیت چارلی است.

چه چیز چارلی را به حرکت در این مسیر وا می‌دارد؟

شاید نتوان تداوم و انسجام موجودیت چارلی را درک کرد مگر از رهگذر فیلم‌هایی که در آن‌ها زندگی می‌کند. مردم عادی او را بیشتر با قیافه‌اش و به‌خصوص با آن سیبیل کوچک دوزنقه‌ای شکل و شیوه‌ی راه رفتن اردک‌مانندش می‌شناسند تا با لباسی که البته نمی‌شود براساس آن درباره‌اش قضاوت کرد. در زانر، چارلی فقط با دو لباس زندانی و کشیش ظاهر می‌شود، ولی در بسیاری از فیلم‌های دیگر، لباس‌های فاخر اسموکینگ یا فراک میلیاردرها را به تن دارد. اما اگر پیش از هر چیز مؤلفه‌های ثابت ذاتی‌ای را که واقعاً سازنده‌ی شخصیت چارلی هستند شناسیم، این نشانه‌های ظاهری شاید کوچک‌ترین اهمیتی نداشته باشند. البته شرح و توصیف این مؤلفه‌ها چندان هم ساده نیست. به عنوان نمونه می‌شود آن را براساس شیوه‌ی واکنشش به دسته‌ای رویدادهای خاص بررسی کرد؛ چیزی مثل کنار گذاشتن یک دندگی وقتی که دنیا در برابرش به‌شدت مقاومت می‌کند؛ این‌طوری تلاش می‌کند تا به جای حل مشکل، آن را دور بزند؛

۲. Roland le Preux: از جنگاوران فرانسوی قرن هشتم میلادی.

۱. این مقاله نخستین‌بار در ۱۹۴۸ منتشر و سپس در کتاب سینما چیست؟ بازنشر شد.